

JAK POUŽÍVAT SLOVNÍK

Slovníková hesla jsou členěna obvyklým způsobem. Hnízdování užíváme v anglicko-české části pro vícelslovná hesla a hesla se spojovníkem, v česko-anglické části pro příslovce odvozená od přídavných jmen, podstatná jména odvozená od přídavných jmen, zvrtná slovesa a přechýlená podstatná jména ženského rodu. Celkový rozsah slovníku činí přibližně 70 000 hesel a 220 000 překladů. Každé z nich začíná heslovým slovem, následuje fonetický přepis výslovnosti, informace o slovním druhu či rodu, dále pak případné nepravidelné tvary a stylové, oborové či regionální příznaky.

Pokud se heslo skládá z více slovních druhů (např. **above, abstract, account**), každý nový slovní druh začíná znakem ♦. V rámci slovního druhu jsou jednotlivé významy číslovány a uspořádány většinou podle frekvence, méně často etymologicky. V česko-anglické části je každý význam uvozen stručnou a výstižnou kontextovou poznámkou, což výrazně usnadňuje orientaci v hesle a výběr správného překladu. Jednotlivé překlady jsou řazeny tak, aby první z nich byl v daném významu nejužívanější či nejobecněji použitelný. Další případné specifické ekvivalenty jsou opět upřesněny kontextovými poznámkami.

Nedílnou součástí významů jsou i ustálená slovní spojení, popřípadě příkladové věty. Idiomy jsou v rámci významu uvozeny znakem ▷. Nelze-li je zařadit pod konkrétní význam, jsou uvedeny na konci hesla za znakem ►.

HESLOVÉ SLOVO A JEHO VARIANTY

Při zápisu anglických heslových slov i překladů je upřednostňován britský pravopis. U hesel s rozdílným zápisem v britské a americké angličtině jsou uvedeny obě pravopisné varianty – AmE! znamená pouze americká angličtina, BrE+ též britská angličtina.

VÝSLOVNOST

Pro přepis výslovnosti anglických hesel je použita Mezinárodní fonetická abeceda (International Phonetic Alphabet – IPA). Preferována je britská výslovnost.

U složených slov je výslovnost uvedena jen tehdy, jestliže ji nelze přímo odvodit z jednotlivých částí nebo pokud některé ze slov netvoří samostatné heslo. V takovém případě může být uvedena pouze výslovnost tohoto slova. Přehled fonetických znaků s příklady výslovnosti najdete na konci slovníku na vnitřní straně obálky.

NEPRAVIDELNÉ TVARY

V případech nepravidelného tvoření množného čísla podstatných jmen, stupňování přídavných jmen či časování sloves jsou příslušné tvary uvedeny bezprostředně za slovním druhem. Uvádíme i případné varianty tvoření množného čísla:

thesaurus (pl. -ri/~es)

Zápis s polmčkou -ri znamená, že tvar množného čísla je **thesauri**, zatímco vlnovka ~es říká, že koncovka **es** se přidává k základnímu tvaru slova. U nepravidelných sloves uvádíme nezkrácené tvary minulého času i minulého přítčestí, případné zdvojení kmenové souhlásky v jinak pravidelných slovesech označujeme stručně např. (-gg-).

Anglická nepravidelná slovesa jsou navíc označena hvězdičkou *, a to i u překladů v česko-anglické části slovníku. Jejich souhrnný přehled včetně výslovnosti naleznete na konci slovníku.

STYLOVÉ, OBOROVÉ A REGIONÁLNÍ PŘÍZNAKY

Pro správné pochopení významu heslového slova a pro výběr vhodného překladu je důležité vědět, zda jde o slovo neutrální, odborné, neformální, či dokonce nespisovné nebo vulgární. Jestliže je takový stylový příznak uve-

den za heslovým slovem, vztahuje se k celému heslu, pokud je uveden za číslem významu, je platný jen pro tento význam. Regionální příznaky informují o tom, že se dané slovo nebo význam používá pouze v angličtině britské, skotské, irské, americké, kanadské, australské, novozélandské či jihoafrické. Začínají velkým písmenem s koncovým E, např. (SCOE) označuje skotské slovo. Přehled všech stylových, oborových i regionálních příznaků je na konci slovníku na vnitřní straně obálky.

KONTEXTOVÉ POZNÁMKY

Jsou psány drobnějším písmem v závorkách a umožňují lepší orientaci v heslech nebo pochopení významu. Vzhledem k tomu, že je slovník určen především českým uživatelům, jsou na obou stranách slovníku poznámky psány v češtině.

1. V anglicko–české části jsou uváděny za českými překlady a slouží především k upřesnění či lepšímu pochopení překladu, není-li český překlad významově jednoznačný:

bookshelf ['buk, ʃelf] *n* police, polička (na knihy)

2. V česko-anglické části jsou uváděny na začátku významu či před anglickými ekvivalenty a slouží k rozlišení významů českého slova a výběru vhodných ekvivalentů:

rána **ž 1** (zranění) wound, (sečná, hluboká) gash, slash; **2** (úder) blow, bash, (pěstí) punch **3** (zvuk) bang, clap **4** (výstřel) shot ...

VALENCE

Velmi důležitou součástí hesel jsou valence, které upřesňují, s jakou předložkou či pádem se sloveso, přídavné jméno ap. pojí. Tato informace bývá ve slovnících často nepřáveš pomíjena, ačkoli u mnoha anglických sloves jsou překlady bez ní jen stěží použitelné. Tyto informace jsou psány drobnějším písmem v kurzívě:

bažit *ned.* (kniž.) *po čem crave for/after sb/sth, long for sb/sth, desire sth*

Ve valencích anglických sloves se mohou objevit zkratky jako např. *osf* (vyjádření zvrátlosti slovesa), *sb/sth – koho/co, sb's – čj, one's – svůj, swb – kam* atd. Více viz přehled zkratk na konci slovníku.

VYSVĚTLENÍ A VÝKLADY

Některá slova a termíny nelze z angličtiny přeložit vůbec, protože buď v češtině nemají obdobu, nebo není překlad samotný zcela postačující. V těchto případech je vhodné překlad doplnit nebo nahradit stručným vysvětlením či výkladem.

1. Termín nemá zažitý český překlad:

asset-stripping *n* (ekon.) spekulativní nákup a rozprodávání krachujících firem

2. Výraz se používá pro vyjádření gramatického jevu (budoucího času ap.):

get* [get] *v ... 12* ve spojení s příd. jménem vyjadřuje změnu stavu;

3. Překlad je vhodné doplnit popisem:

birdie ['bɜ:di] *n 1* (sport.) birdie; jamka jeden úder pod par (v golfu)

caber ['keɪbə *Scot.* 'keɪbər] *n* (SCOE) (vrhací) břevno/kláda; otesaná kláda vrhaná skotskými horaly při tradičních sportovních hrách

PŘÍKLADY, USTÁLENÁ SPOJENÍ A IDIOMY

U některých hesel naleznete též příklady ilustrující použití slova ve větě či uvádějící další možné překlady v daném kontextu. Samozřejmě součástí hesla jsou frekventovaná ustálená slovní spojení i s příslušnými překlady.

Slovník postihuje taktéž oblast idiomatickou. U klíčových slov tak najdete řadu spojení, jež dané slovo typicky utváří nebo která jsou v běžném jazyce frekventovaná:

natáhnout bačkory, dostat košem, vzít roha, to je pro mě španělská vesnice, přijít na buben, nechat ve štýchu, přijít s křížkem po funuse, dostat padáka apod.

Z důvodu úspory místa nahrazujeme v příkladech heslové slovo znakem ~ (tilda). Pokud v daném spojení začíná heslové slovo velkým písmenem, píšeme např. **A~**. Jestliže je v příkladech na česko-anglické straně slovníku potřeba uvést jinou koncovku, píšeme např. u hesla **abeceda** místo celého spojení **podle abecedy** zkráceně **podle a-y**.

DOPLŇUJÍCÍ POZNÁMKY A ODKAZY

Je-li to vhodné, uvádíme kromě překladu a výkladu i další poznámky gramatického, etymologického či věcného rázu. Jsou psány drobnějším písmem v kurzívě:

afford *ve spojení can (not) afford*

ago *stojí za časovým údajem*

air raid *užíváno hlavně napadenou stranou, srovnej air strike*

brunch *ze slov breakfast a lunch*

abattoir *AmE= slaughterhouse*

HNÍZDOVÁNÍ A ŘAZENÍ HESEL

1. V anglicko-české části hnízdujeme pouze víceslovná hesla a hesla se spojovníkem.
2. V česko-anglické části z důvodu úspory místa hnízdujeme až na výjimky tyto případy:
  - a) Příslovce jsou řazena pod odpovídající přídavné jméno, např. **krásný–krásně, lehký–lehce**. Výjimku tvoří případy, kdy by se heslo ocitlo příliš daleko od svého umístění dle abecedního pořadí.
  - b) Podstatná jména označující vlastnost se řadí pod odpovídající přídavné jméno: **absurdní–absurdita** ap.
  - c) Zvratná slovesa se začleňují pod odpovídající sloveso nezvratné. Výjimku tvoří případy, kdy má zvratné sloveso výrazně odlišný význam.
  - d) Přechýlená podstatná jména ženského rodu se řadí pod svůj ekvivalent v rodě mužském. Nejsou-li uvedena, je překlad totožný s překladem podstatného jména mužského rodu.